

Motion till riksdagen 2016/17:2860

av **Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD)**

Turkiet och kurdernas situation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framgent, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör lyfta fram frågan om kurdernas situation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framöver, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör vara drivande i arbetet med att få till stånd en fredlig och för båda parter tillfredsställande lösning mellan den turkiska regeringen och den kurdiska befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Turkiet ska uppfylla samma viseringskrav som övriga länder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör utvärdera och följa upp det flyktingavtal man slutit med Turkiet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kurderna som folkgrupp har en lång historia. Landet Karda nämns redan år 3000 f.Kr. av sumerna. De lever idag huvudsakligen i Iran, Irak, Syrien men främst i Turkiet. Det finns även kurdiska minoriteter i Libanon, Armenien, Azerbajdzjan och under senare år lever många även i Europa och i USA. Deras språk, kurdiska, är en viktig sammanhörande faktor och vikten av att få tala språket återkommer ofta i kurdernas kamp för sina rättigheter.

Kurdernas självständighetssträvanden har pågått under lång tid med uppror och 1978 bildades PKK som utfört väpnade attacker inne i framförallt Turkiet. PKK klassas som terrororganisation internationellt av flera stater och organisationer som Turkiet, USA, EU och Nato. Under Turkiets närmande till EU började förtrycket av kurderna att minska och de började få del av vissa rättigheter som tillkommer minoriteter enligt Europarådets ramkonvention. Därmed minskade också PKK:s aktiviteter.

Den förbättrade situationen i Turkiet gav minoriteter rätt till stöd och skydd för att bevara och utveckla sin kultur och sitt språk. Även FN:s artikel 27 om medborgerliga och politiska rättigheter anger att etniska, språkliga eller religiösa minoriteter ska ha rätt att utveckla sin kultur. Det finns ett förbud mot diskriminering och skyldigheter för stater att positivt stödja minoriteters strävanden att bevara sin särart. Man har rätt att få lära sig sitt modersmål och få undervisning i detsamma. Och även om man tillåtit privatundervisning i kurdiska så läggs många kurser ner på grund av byråkratiska restriktioner.

I samband med att Turkiet lättade något på förtrycket, ökade kurdernas minoritetsrättigheter och många hoppades att det skulle gå i rätt riktning och att PKK kunde lägga ner sin kamp. Även om många kurder i det nuvarande svåra läget i regionen söker ett ökat självbestämmande när inte alla drömmen om ett eget land, utan vill ha rätt till regionalt självstyre och att få utveckla sin egen kultur och språk, i enlighet med olika konventioner.

I irakiska Kurdistan har kurderna ett utvecklat självstyre och det är en region som idag är mer säker än övriga Irak. Kurderna har fortfarande många utmaningar i att utveckla sin självstyrande region Kurdistan bland annat avseende att motverka korruption och öka kvinnors rättigheter och det hedersrelaterade våldet. Men det är en region som många kurder är stolta över och där investeringar och utveckling trots allt går i positiv riktning. Konflikten med Bagdadregimen har dock eskalerat på grund av oenighet om fördelning av oljepengar. På grund av att oljepriset sjunkit dramatiskt har det blivit svårt med ekonomin i Irakiska Kurdistan, och man uppger att löneutbetalningar till offentligt anställda tidvis fått ställas in.

Trots allt det förtryck som finns gentemot kurderna så kan inte omvärlden blunda för att det i Turkiet bor cirka 19 miljoner kurder och utgör cirka 30 procent av Turkiets befolkning.

Trots alla positiva signaler som tidvis har kommit i Turkiet gentemot kurderna så drabbas utvecklingen av ständiga back-lashes. De senaste åren har Turkiet fängslat parlamentsledamöter, professorer, studenter och lokalpolitiker. Andelen fängslade journalister är bland de högsta i världen. Många fängslas på mycket lösa grunder där bevisen är bristfälliga. Den akademiska friheten har satts på undantag, då flera som arbetar med ämnesområden som berör kurdernas rättigheter, har fått se sina karriärer spolieerade.

Kurdernas kamp för sina rättigheter pågår ständigt. Ändå görs väldigt lite från världssamfundet i syfte att öka trycket på de länder de bor i. Sverige och EU kan göra mer för att uppmärksamma kurdernas situation och se till att det blir en mer varaktig lösning för kurderna, där inte militär våld för sig på civilbefolkning men inte heller använder, som i vissa fall rapporterats, kemiska vapen mot PKK.

Sverige prioriterar i sin utrikespolitik mänskliga rättigheter och demokrati. Vi bör öka våra ansträngningar att lyfta kurdernas situation i alla de sammanhang som det är möjligt.

Många förväntar sig att vi ska höja vår röst för att i olika sammanhang öka trycket i de kontakter Sverige har direkt gentemot Turkiet. Det handlar om att se till att kurder garanteras grundläggande rättigheter i grundlagen. En fråga som är viktig när man nu diskuterar Turkiets konstitution. Sverige bör också påverka EU och dess utrikestjänst att öka ansträngningarna att försöka få till stånd en fredlig lösning av kurdfrågan med fredssamtal mellan PKK och den turkiska regeringen.

Turkiet står nu vid ett vägskäl. Den cirka tre år långa vapenvilan mellan staten och PKK bröts förra året och städer som Dersim, Cizre och Silvan upplevde snabba militära operationer i form av utgångsförbud i jakt på militanta PKK:are för att återställa kontrollen. Både den turkiska staten och PKK måste avsluta eskaleringen av konflikten i Turkiet som kan få allvarliga konsekvenser för alla.

Det spända politiska läget påverkar bland annat yttrande-, press- och organisationsfrihet men också situationen vad avser mänskliga rättigheter samt landets ekonomi.

Den sociala och politiska oron som de turkiska medborgarna utsätts för har orsak att skapa oro även i väst. Genom Ankaras bilaterala kontakter med Sverige, Europarådet och FN, bör Erdoğans dominans och statens brutalitet sända varningsflaggor för den världspolitiska balansen. Den eskalerande utvecklingen i Turkiet är en växande höststorm, och som inte synes möjlig, alldeles bredvid den stora orkanen i Syrien. Om vi inte agerar förebyggande kommer vi se att Mellanöstern blir ett ännu värre slagfält än idag. Och den islamiska fundamentalismen synes spridas vidare till olika delar av Afrika. Detta är en brand som kan få ytterst allvarliga implikationer för Europas säkerhet.

EU och Turkiet har i flyktingkrisens kölvatten blivit alltmer beroende av varandra. 2005 blev Turkiet antaget som kandidatland till EU. Turkiet har nu krävt att EU ska lätta på viseringsreglerna för sina medborgare. Viseringsfrihetsprocesser, som EU inleder med grannländer, ska syfta till att utgöra ett viktigt reformdrivande instrument för att främja EU-integration och EU-närmande för länder i EU:s närområde. Turkiet ska uppfylla samma krav som vi ställer på alla övriga länder som vill få viseringsfrihet. EU-kommissionen har konstaterat att turkiska myndigheter ännu inte har uppfyllt 7 av 74 åtgärdskrav. Fem krav som brådskande ska åtgärdas rör korrupsionshinder, dataskydd, avtalsförhandling med Europol, rättsligt samarbete med EU:s medlemsstater samt revidering av terroristlagstiftning.

Men det finns nu en risk att EU-kommissionen vill skynda på viseringspolitiken gentemot Turkiet för att de ska stå kvar vid det avtal som EU:s stats- och regeringschefer slöt med Turkiet den 18 mars 2016. Ett avtal som syftar till att stoppa flödet av irreguljära migranter via Turkiet till Europa.

Vi menar dock att Turkiet inte bör få en gräddfil in i EU. EU:s stats- och regeringschefer men också migrationsministrarna måste stå upp för press-, yttrande- och mediefrihet liksom demokrati och mänskliga rättigheter.

Den turkiska staten har ett ansvar för att flyktingkrisen inte ytterligare förvärras och att både flyktingar från Syrien liksom den egna befolkningen ska kunna känna trygghet. Den avgörande frågan är om landet kommer att välja vägen mot demokrati och ett mer öppet och tolerant samhälle, eller en väg som leder mot ökat våld och förtryck.

Det avtal som EU slöt med Turkiet, i mars i år, kring flyktingfrågan och omflyttning av syriska flyktingar behöver kontinuerligt följas upp. Det finns cirka 2,5 miljoner syriska flyktingar i Turkiet. Turkiet har av EU utlovats 30 miljarder kronor för att öppna upp för arbetstillstånd för syrier i Turkiet, för skola och hälsovård mm. Sverige utlovade 700 miljoner av dessa medel varför det krävs en uppföljning av våra skattemedel. Regeringen bör driva på så att projekt redovisas krona för krona, så att de inte hamnar i fel händer utan verkligen kommer flyktingarna till del.

Det interna förtrycket i Turkiet har förvärrats dramatiskt det senaste året. Med hjälp av antiterrorlagstiftning stryps den fria tillgången till information. Tillgången till sociala medier som Facebook, Twitter och Youtube har begränsats liksom internet. Kritiska

journalister har trakasserats, förlorat sina jobb och hamnat i fängelse. Oberoende medier och civilsamhällesorganisationer har fått problem med skattemyndigheterna, och med domstolarnas hjälp kastas meningsmotståndare och journalister i fängelse. Likaså har de fackliga rättigheterna tagit flera steg tillbaka de senaste åren. De fackligt aktiva som sitter fängslade måste få rättssäkra rättegångar.

Landets långa historia av förtryck gentemot sina minoriteter som kurder, kristna, armenier, syrianer, kaldéer, araber, aleviter men också romer har alltför länge förnekats sina rättigheter och diskrimineras i en hård för assimileringspolitik. Detta bör regeringen lyfta i sina relationer med Turkiet.

Kvinnor lever utsatt. Flera rapporter vittnar om ett utbrett våld mot kvinnor, på gatan såväl som i hemmet. Att leva som hbtq-person i Turkiet är också mycket svårt. Acceptansen är i det närmaste obefintlig i landet.

Nu måste flera internationella ledare tala klarspråk och lyfta frågan om grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Turkiet. Vi kan inte acceptera att det fängslas demokratiaktivister, fackföreningsledare, journalister i ett land som vill bli medlem i EU.

Det måste vara tydligt att EU kräver respekt för mänskliga fri- och rättigheter. Då kan inte EU tala med dubbla tungor utan måste stå fast vid kraven på de som vill närma sig EU. Det måste gälla även Turkiet. De kan inte tillåtas utöva utpressning gentemot EU i flyktingkrisens spår.

Den kurdiska befolkningen inne i nordvästra Syrien har varit hårt ansatt från IS. Efter stora ansträngningar från den kurdiska peshmergan och gerillagrupperingen YPG samt flygunderstöd av USA hävdades belägringen av den kurdiskdominerade staden Kobane i början av 2015. Befolkning på ca 400 000 invånare hade inte moderna vapen som kunde stå emot de moderna vapen som IS tillskansat sig när man intog den irakiska staden Mosul.

Den senaste tiden har enorma mängde bomber fallit över Syrien. Vapenvilan har inte fungerat. Nu krävs insatser från FN för att stoppa kriget i Syrien och att också stoppa IS framfart i regionen. Det är viktigt att blockeringen i FN:s säkerhetsråd hävs och att man konstruktivt hittar lösningar på hur man ska få slut på stridigheter. Det kan innebära att säkerhetsrådet måste fatta beslut om militära insatser för att skydda civila. Sverige bör agera kraftfullt under sitt ordförandeskap i säkerhetsrådet under våren 2017.

Det är viktigt att världssamfundet inte glömmer att skydda civila, var de än befinner sig. För närvarande råder stor brist på humanitära medel. FN:s matprogram, World Food Programme, uppger att man tvingats dra ner på matransoner till människor som är flyktingar inne i Syrien men också i grannländerna Turkiet, Jordanien och Libanon. Här har EU nu lovat att bidra till World Food Programme, vilket välkomnas. Beredskap för ytterligare medel bör finnas.

Désirée Pethrus (KD)

Caroline Szyber (KD)